

Hayto, Ligia

Posiedzenie naukowe Zespołu Historii Nauk Rolnych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 18/2, 415-416

1973

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

dzieży medycznej konieczne byłoby opracowanie biografii wybitnych lekarzy, zasłużonych w służbie zdrowia.

Profesor Rowiński w podsumowaniu dyskusji wskazał na konieczność podejmowania podobnych opracowań dla innych miast polskich.

B. K.

POSIEDZENIE NAUKOWE ZESPOŁU HISTORII NAUK ROLNYCH

Dnia 13 grudnia 1972 r. odbyło się w Krakowie pod przewodnictwem doc. Stanisława Brzozowskiego kolejne posiedzenie Zespołu Historii Nauk Rolnych.

Pierwszy referat *Historia nauk rolniczych między I a II Kongresem Nauki Polskiej* przedstawił doc. S. Brzozowski. Na wstępie referent omówił stan badań nad historią rolnictwa przed 1952 r., zwracając uwagę na brak w tym okresie instytucji powołanej do opieki nad tą dyscypliną. W 1955 r. powstał, przy Komitecie Historii Nauki PAN, kierowany przez prof. Jerzego Fiericha Zespół Historii Rolnictwa. Zespół przeszedł później pod opiekę Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN. Obecnie jest to jedyny ośrodek powołany do planowego prowadzenia badań w zakresie historii nauk rolniczych. Wykłady z tej dziedziny uwzględniane są w programach niektórych uczelni wyższych, m.in. Akademia Rolnicza w Warszawie (dawna SGGW) prowadzi zajęcia z propedeutyki i historii rolnictwa. Istniał tam również do roku 1961 Zakład Historii Leśnictwa.

W okresie 1951—1972 opublikowano w Polsce około 600 prac dotyczących historii nauk rolniczych; w tym 400 z historii rolnictwa, 100 — z historii weterynarii, 60 — z historii leśnictwa, 40 — z historii ogrodnictwa. Obejmowały one głównie wiek XIX i XX. Ich zasięg terytorialny to najczęściej obszar całej Polski, rzadziej Królestwa Polskiego i oddzielnych regionów naszego kraju. Niekiedy nawet tematem stawała się historia rolnictwa zagranicznego. Niewiele było jednak opracowań syntetycznych. W dziedzinie rolnictwa przeważała historia literatury przedmiotu, biografistyka oraz prace z zakresu oświaty rolniczej, jedynie około 18% publikacji poświęconych było analizie dyscyplin naukowych. Wyraźnie występuje brak opracowań całościowych dziejów agrotechniki, zootechniki i ekonomiki rolnej, wydano natomiast powtórnie historię weterynarii Perenca. Z historii leśnictwa ukazała się syntetyczna praca A. Żabko-Potopowicza — *Zarys rozwoju wiedzy leśnej do pierwszej wojny światowej* oraz zbiorowe opracowanie *Dzieje lasów i leśnictwa w Polsce*. Na uwagę zasługuje także opracowanie *Nauki rolnicze i leśne w dwudziestolecu PRL*.

Na zakończenie referent wysunął wnioski merytoryczne i organizacyjne dotyczące przyszłych badań nad historią nauk rolniczych.

Referat następny — *Tematyka rolnicza w Zjazdach Lekarzy i Przyrodników Polskich* wygłosiła mgr Ligia Hayto. W latach 1869—1937 odbyło się 15 zjazdów, przeważnie w Krakowie i Lwowie. Rolnicy, leśnicy i weterynarze uczestniczyli w nich od początku, a na IX Zjeździe w 1900 r. uznani oni zostali (w zmienionej ustawie zjazdów) jako równorzędni ich członkowie, obok lekarzy i przyrodników. Ilość rolników biorących udział w obradach od kilku na zjazdach początkowych wzrosła do kilkuset w ostatnim okresie ich trwania. Wśród nich znajdowali się tak wybitni uczeni jak Emil Godlewski, Stefan Jentys, Józef Mikułowski-Pomorski i Walerian Klecki (profesorowie rolnictwa), Henryk Kadyi, i Stanisław Królikowski (profesorowie weterynarii), Stanisław Sokołowski i Franciszek Krzysik (profesorowie leśnictwa). Brali on często udział nie tylko w samych obradach, lecz i w organizacji zjazdów.

Od III Zjazdu (1881) rolnicy skupiali się w tzw. Sekcjach Przyrodniczo-Rolniczych (później Sekcje Nauk Rolniczych). Sekcje weterynaryjne działały od V Zjazdu (1888), sekcje nauk leśnych powstały dopiero na Zjeździe XIV (1933), gdyż poprzednio leśnicy zwoływali własne, niezależne od Zjazdów zgromadzenia.

Ogółem na zjazdach wygłoszono około 560 referatów z różnych dziedzin rolnictwa, z czego przeszło połowa przypada na dwa ostatnie. Najwięcej ich było z zakresu weterynarii, następnie zagadnień ogólnych rolnictwa i produkcji roślinnej. Z tematów rolniczych poruszano sprawę niższej oświaty rolniczej na wsi, gleboznawstwa, chemii rolnej, hodowli i uprawy roślin oraz ich ochrony. Mniej referatów dotyczyło ogólnej i szczegółowej hodowli zwierząt a także chemii i technologii produktów rolno-spożywczych. Tematyka, wprowadzona do obrad zjazdów dopiero w ostatnich latach, obejmowała zagadnienia niemal współczesne: bibliografii leśnej, ekonomiki, gleboznawstwa i hodowli lasu a także właściwości i technologii drewna. Wśród zagadnień z zakresu weterynarii najczęściej poruszano sprawę zwalczania gruźlicy u bydła. Oprócz tego omawiano zarówno historię dyscypliny, konieczność reformy studiów weterynaryjnych jak i choroby zwierząt, chirurgię i farmakologię.

W wyniku uchwał podjętych w czasie obrad Sekcji Rolniczych osiągnięte zostały poważne wyniki na polu nauki i praktyki rolnej w okresie zarówno przed I wojną światową jak i w dwudziestoleciu międzywojennym.

Ligia Hayto

POSIEDZENIE NAUKOWE ZESPOŁU HISTORII NAUK LEŚNYCH

W dniu 3 listopada 1972 r. odbyło się pod przewodnictwem prof. A. Żabko-Potopowicza posiedzenie naukowe Zespołu Historii Nauk Leśnych.

Po odczytaniu protokołu z poprzedniego zebrania prof. Żabko-Potopowicz złożył sprawozdanie ze stanu realizacji planu badawczego Zespołu, omawiając także niektóre prace z zakresu historii leśnictwa realizowane poza Zespołem, a więc wydaną już książkę *Polskie Towarzystwo Leśne w Polsce Ludowej* oraz oddane do druku dzieło *Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego*. Wśród przedsięwzięć wydawniczych Zespołu najważniejszą jest praca zbiorowa *Nauki leśne w Polsce w latach 1920—1970*, przekazana obecnie do recenzji. Obejmuje ona wiele różnorodnych zagadnień i realizowana była wspólnie przez historyków leśnictwa i specjalistów reprezentujących poszczególne dyscypliny nauk leśnych. Niektóre składające się na nią artykuły mają charakter opisowy, inne syntetyczny.

W dalszym ciągu zebrania dyskutowano nad możliwościami wprowadzenia historii leśnictwa do programów nauczania na wydziałach leśnych. Postanowiono — po przeprowadzeniu konsultacji z kierownictwem Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN — zwrócić się w tej sprawie do kilku instytucji, m.in. do Ministerstwa Leśnictwa i Polskiego Towarzystwa Leśnego.

W drugiej części posiedzenia prof. Józef Broda wygłosił referat *Przegląd powojennego dorobku naukowego z zakresu historii leśnictwa*. W dyskusji po referacie podkreślano, że brak placówek naukowych poświęconych historii leśnictwa zahamował dopływ młodej kadry naukowej, która zajmowałaby się tą problematyką. Stwierdzono ponadto, że byłoby wskazane podjąć w niedalekiej przyszłości prace nad historią leśnictwa w okresie powojennym, zając się badaniem procesów technologicznych w leśnictwie i opracowaniami dotyczącymi czasopiśmiennictwa fachowego.

Z. S.